

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۶ نومبر ۲۰۱۷

معتوه مادر زاد

در قوانین جهان در معاملات و روابط انسانها، حقوق و واجبات شان ، و بالاخره مقام و منزلت هر انسان نظر به حالات روانی، صحتی و جسمی شان ، باریکی ها و حالات عینی انسانها در نظر گرفته شده که منطق ظاهری خود را نیز داشته و دارد .

این باریکی ها، حقوق و واجبات حتی در رابطه بنده با الله یعنی در مسایل عبادتی نیز در نظر گرفته شده است . پرداختن به این همه باریکی ها ایجاب بحث طویل فقهی را دارد اما من هدفمند به جوانب انتخابی ذیل تمرکز دارم .

معتوه در بین انسانها :

معتوه در بین انسانها به انسان دیوانه ، مجنون ، دیوانه وار ، عصبانی، سبک عقل یا کم عقل، ناقص العقل و بیهوش که در برخی از اوقات مانند دیوانگان صحبت و حتی تحرک می کند، اطلاق می شود.
فرهنگ عمید در تعریف معتوه می نویسد: معتوه عبارت است از (کم عقل ، سبک عقل و سرگردان).
در حدیثی شماره (۱۴۲۳ سنن الترمذی) آمده است :

« رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ عَنْ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ وَعَنْ الصَّغِيرِ حَتَّى يَكْبُرَ وَعَنْ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ أَوْ يَفِيقَ » ترجمه: (قلم (تکلیف) از سه شخص برداشته شده است، از شخص نائم (خوابیده) تا این که بیدار شود، از طفل تا این که بزرگ شود و از مجنون (دیوانه) تا این که به عقل یا به هوش بیاید.) و یا هم آمده است :

«رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ: عَنْ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنْ الصَّبِيِّ حَتَّى يَبْلُغَ، وَعَنْ الْمَعْتُوهِ حَتَّى يَعْقِلَ» (این حدیث در سنن ابی داوود (۴۳۹۸) سنن النسائی (۳۴۳۲) سنن ابن ماجه (۲۰۴۱) ذکر گردیده و شیخ البانی آن را صحیح دانسته است .
در حدیث فوق با زیبایی خاصی مکلفیت را از دوش سه کتکوری از انسانها برداشته است :

- ۱ - **مجنون** : به انسانی خطاب می شود که به دلیل نقصان در عقل، دارای تکلیف نمی باشد .
- ۲ - **صغیر** : که دلیل آن همان نقصان در بلوغ و رشد، که دارنده تکلیف نبوده و شرع او را مکلف نساخته است ، البته تا زمانی که به حد بلوغ برسد ، هدف در این جا بلوغ عقلی است و نه کبر جسم (بزرگی جسمانی) زیرا در بسیاری از اوقات دیده شده که بسیاری از اشخاص ظاهراً بزرگ شده اند اما به بلوغ لازم عقلی نرسیده اند .
- ۳ - **نائیم** : شخصی که در خواب باشد و یا هم در حالت کوما به سر ببرد.

پس از احادیث فوق الذکر چنین نتیجه به دست می آید که شرط تکلیف متضمن عقل و بلوغ می باشد؛ با این حال، شخص مجنون یا معتوه مکلف به اجرای امور شرعی نمی باشند.

خواننده محترم !

طوری که در فوق هم یاد آور شدیم :

معتوه: به شخصی اطلاق می گردد که در حالت «**عته**» قرار داشته باشد و عته در لغت به نقصان عقل اطلاق می شود، غیر از حالت جنون و دهشت.

«**عته**» در اصطلاح فقهاء با مفهوم مشابه لغوی، اختلال در عقل را گویند که صاحب خود را کم فهم، مختلط الکلام (شخصی که کلامش اختلاط داشته باشد) و فاسد التدبیر (شخصی که در تصمیمات خویش دچار اشتباه شده و تدبیر درست گرفته نتواند) علماء علت ایجاد چنین عارضه ای را در شخص معمولاً عوارض عقلی می دانند، که اکثراً در زمان ولادت به شخص ایجاد می شود.

هدف از این بحث دو مسأله ذیل نیست است و آن این که اگر معتوه باوجود این که مشکل دارد و بخشی از مشکلش خارج از انتخابش است، موضع و نظر نادرست دارد و بر موضع خویش پا فشاری دارد، در برابر همچو اشخاص چه باید کرد؟

جواب ساده و بسیط همین است که باید درمقابل آن از صبر و حوصله کار گرفت، و در ضمن تلاش به خرج داد تا راه هائی را جست و جو نمایم تا وی را متقاعد به حق کرد. و در اخیر به حقش دعا کرد که الله تعالی برایش هدایت نیکی نموده و از تخلفش در نتیجه موضع نادرست، درگذرد.

و هدف مهم دیگر در حالت های فوق الذکر «**خواب**» که برخی انسانها نسبت به این که در خواب هستند، بنابر همین علت در جمله معذورین شماریده می شوند. ولی اگر عمداً خود را به خواب زده و به این بهانه مرتکب خطاء، غلطی و اشتباه با نکردن کاری که باید بکند، نمی کند این حالت عذر نیست و به صورت کامل جوابگو و مسؤول است. مثلاً حاکمیت و یا خارنوالی، مرجع عدلی و قضائی تخلف را می بیند و از آن روگشتانده و خود را به خواب زده و ادای مسؤولیت نمی کند که درین صورت کاملاً چنین به خواب زدگی مسؤول و جوابگو است.

الهی **معتوه** را عفو و به خواب زدگی را در صورت ارتکاب تخلف به ضد ملت با عدم اجرای کاری که باید بکند و نه کرده. اولاً هدایت و در صورت عدم هدایت به قهر و غضب خویش گفتار سازد. و من الله التوفیق

تتبع و نگارش : الحاج داکتر امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

مدیر مطالعات ستراتیژیک افغان و مسؤول مرکز کلتوری دحق لاره – جرمنی